

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT BY USING THE FOUR IDDHIPADA PRINCIPLE TO UPGRADE LEARNING PROFICIENCY OF WIANGHAENGPARIYATSUKSA SCHOOL

พิชัยลักษณ์ เมืองมูล*

Phichailuk muangmoon*

สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Affiliate: Mahamakut Buddhist University

*Corresponding Author E-mail: phichailuk123@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ : 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ 2) พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 รูป รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 รูป ครูปฏิบัติการ 4 รูป/คน และผู้เชี่ยวชาญ/ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา 3 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ กรอบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อให้การสัมภาษณ์นั้นเป็นไปอย่างมีระบบ และการสนทนากลุ่ม ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า :

1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ สิ่งที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของโรงเรียนเวียงเหนือปริยัติศึกษา อำเภอเวียงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ประเด็น โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ คือ ด้านการกำหนดนโยบาย การบริหารและการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ขาดการบูรณาการใช้หลักการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และด้านการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษายังขาดความชัดเจน ซึ่งเป็นประเด็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

2) แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา พบว่ามีแนวทาง ดังนี้ 1.แนวทางการกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา โดยบูรณาการใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของบุคลากรอย่างจริงจังตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 และ 2.แนวทางการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ประการ ประกอบด้วย ฉันทะ : การมีใจรัก วิริยะ : พากเพียรทำ จิตตะ : เอาจิตฝึกฝน และ วิมังสา : ใช้ปัญญาในการพิจารณาตรวจสอบ

คำสำคัญ : การบริหารการจัดการเรียนรู้, หลักธรรมอิทธิบาท 4, แนวทาง, ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา, โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

Abstract

The objectives of this article research were: 1) to study the issues related to learning management administration at Wiang Haeng Pariyat Suksa School, Wiang Haeng District, Chiang Mai Province, and 2) to develop guidelines for learning management administration using the Four Iddhipada Principles to Enhance the academic achievement at Wiang Haeng Pariyatti School. This is a qualitative research study, with the primary informants consisting of 9 individuals, including 1 school director, 1 deputy school director, 4 operational teachers, and 3 experts/representatives from the school committee. The research tools used were a structured interview framework to ensure systematic interviews and group discussions. Data analysis was conducted using content analysis.

The results of the research are as follows.

1) Problems in Learning Management: the weaknesses and limitations of Wiang Haeng Pariyat Suksa School, Wiang Haeng District, Chiang Mai Province, can be grouped into four major issues. The primary issue affecting learning management was the lack of effective participation by teachers and staff in the policy-making process and learning management. There was insufficient integration of participatory principles in the ongoing management of learning. Furthermore, the school's vision, goals, strategies, and standards related to learning management were unclear, which was a critical issue that required urgent attention.

2) Learning Management Using the Four Iddhipada Principles to Enhance Academic Achievement at Wiang Haeng Pariyat Suksa School was found to include the following: 1) Policy formulation in the school's learning management process by integrating participatory processes of personnel in accordance with the Four Iddhipada principles, and 2) Teaching management and teacher preparation by enhancing learning management skills and solving learning management problems, following the Four Iddhipada principles, which included Chanda (desire or enthusiasm), Viriya (effort or perseverance), Citta (mindfulness or focus), and Vimamsa (critical thinking or wisdom).

Keywords: Learning Management, Four Iddhipada Principles, Guidelines, Academic Achievement, Wiang Haeng Pariyat Suksa School

บทนำ

ความสำคัญของการจัดการศึกษาการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) นักเรียนทุกรูปจะประสบความสำเร็จในการเรียนจะต้องมีการเสริมสร้างทักษะต่อของตนเป็นสำคัญ เพราะนักเรียนที่มีการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ย่อมทำทุกอย่างตามเป้าหมายได้สำเร็จเกิดความก้าวหน้าในการเรียนรวมถึงการได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น แต่ถ้าขาดการเสริมสร้างทักษะแล้วจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้และขาดความเชื่อถือจากคนอื่น จึงนับว่าการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้มีความสำคัญและควรปลูกฝัง ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557) จากการเรียน ผลของคะแนนสอบตามรายวิชา อยากทราบว่านักเรียนที่มีคะแนนที่ต่ำเพราะเกิดเหตุปัจจัยอะไร ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ธรรมที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จได้นั้น คือหลักอิทธิบาท 4 พระไตรปิฎก ได้อธิบายถึงอิทธิบาท 4 ไว้ว่าเป็น หลักคุณธรรมเครื่องให้บรรลุถึงความสำเร็จ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย อิทธิบาท 4 อันได้แก่ 1. ฉันทะ คือความพอใจ ได้แก่ความต้องการที่จะทำ ไฟใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 2. วิริยะ หมายถึง ความเพียร คือความขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทนเอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง 3. จิตตะ หมายถึง ความคิด ได้แก่ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้น ด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝน ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4. วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง หรือทดลอง ได้แก่ หมั่นใช้สติปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผล และตรวจสอบข้อสงสัยหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผน วัตถุประสงค์ วิธีแก้ไขปรับปรุง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2565)

โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 (SAR โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา, 2563) ซึ่งจากอดีตถึงปัจจุบันมีนักเรียนที่จบการศึกษา และสามารถเข้า

ศึกษาต่อโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากมาย ทั้งนี้ นักเรียนที่ไม่ศึกษาต่อยังสามารถนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้ ส่วนสำคัญในการช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ คือ การเสริมสร้างทักษะในการศึกษา มีความขยันหมั่นเพียร ตั้งอกตั้งใจพิจารณาทบทวนความรู้ที่ได้ศึกษามา จนทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้วยว่านักเรียนในอดีตมีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหน้าที่ของนักเรียนอยู่เป็นประจำ แต่ในปัจจุบันตัวนักเรียนเข้าถึงโลกเทคโนโลยี เกม และสื่อต่าง ๆ ได้ง่ายส่งผลให้ความตั้งใจในการเรียนของนักเรียนมีน้อยลง (SAR โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา, 2565) ซึ่งวัดจากการประเมินผลการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษาทุก ๆ ปี พบว่านักเรียนมีเกรดเฉลี่ยผลการเรียน 3 ขึ้นไป โดยคิดเป็นร้อยละ ต่ำกว่ามาตรฐานสถานศึกษา ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ คือ วิชาภาษาอังกฤษ โดยมาตรฐานสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563-2565 โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ในมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ประเด็นพิจารณา 1.1.1 เรื่องความสามารถในการอ่าน เขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ ได้กำหนดไว้ว่า

- ปีการศึกษา 2563 ผู้เรียนร้อยละ 25.00 มีระดับผลการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับ 3 ขึ้นไป (SAR โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ปีการศึกษา 2563)
- ปีการศึกษา 2564 ผู้เรียนร้อยละ 28.00 มีระดับผลการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับ 3 ขึ้นไป (SAR โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ปีการศึกษา 2564)
- ปีการศึกษา 2565 ผู้เรียนร้อยละ 30.00 มีระดับผลการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับ 3 ขึ้นไป (SAR โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ปีการศึกษา 2565)

ซึ่งสถิติผลการเรียนเกรดเฉลี่ยในรายวิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2563-2565 ยังต่ำกว่า ที่มาตรฐานสถานศึกษาได้กำหนดไว้ สาเหตุที่ทำให้เกรดเฉลี่ยผลการเรียน 3 ขึ้นไปต่ำเพราะนักเรียนขาดความรับผิดชอบในหลาย ๆ ด้าน เช่น การเข้าเรียนไม่ตรงเวลา ไม่นำอุปกรณ์มาเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย และชอบพูดคุยกันในเวลาครูสอน การไม่ติดตามงาน และแก้ไขงานให้ถูกต้องจึงทำให้การเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ มีความเข้าใจล่าช้าลง ไม่ใส่ใจการศึกษา ความพยายามน้อยลง จิตใจไม่ฝักใฝ่ในการศึกษา และไม่พิจารณาการศึกษาของตนเอง ต้องสอบซ่อม เรียนเสริม เพื่อให้ผ่านการทดสอบตามหลักเกณฑ์ ที่ทางด้านการศึกษาดำเนินการได้ตั้งไว้ และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อตนเอง คือเรียนไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเอาไว้ และยังเป็นปัญหาในครอบครัว โรงเรียนจึงควรปลูกฝัง และสนับสนุนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น และให้รู้จักความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองได้กระทำให้สำเร็จ (SAR โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา, 2565)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอน และคณะบริหารการศึกษาในโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จึงตระหนักและให้ความสนใจที่จะศึกษา แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอริยบท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางการเสริมสร้างทักษะของนักเรียน ให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น และให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักอริยบท 4 อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความต้องการและการจัดลำดับความต้องการของการพัฒนาโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้หลักอริยบท 4 ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาควรเป็นอย่างไร แนวทางการการ

บริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาควรมีแนวทางอย่างไร โดยคาดหวังว่าการวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ คุณค่าวิชาการ โดยการสร้างองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะในมิติการจัดการศึกษาและเพื่อเสนอแนะให้ผู้เกี่ยวข้องใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยได้จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้สัมภาษณ์สามารถควบคุมจังหวะ เนื้อหาการซักถาม และมีการจัดลำดับก่อนหลังเพื่อให้การสัมภาษณ์นั้นเป็นไปอย่างมีระบบ รวมทั้งการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะมาทำการวิเคราะห์ และเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีบทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.2 สัมภาษณ์บุคคล แบบมีโครงสร้าง จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย 1.1) ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 1 รูป 1.2) รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 1 รูป 1.3) ครูปฏิบัติกร โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 7 รูป/คน รวมจำนวน 9 รูป/คน โดยผู้ที่ให้การสัมภาษณ์เป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ

1) ทำงานด้านการศึกษา

2) มีประสบการณ์ทำงานด้านที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ปี

1.3 การเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 8 รูป/คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การเลือก ดังนี้

1) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 รูป,

- พระมหาอินสอน คุณวุฑโฒ ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์

2) รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน

- พระครูวิสุทธิกิจจาทร รองผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

- นางสาวเสาวนีย์ ตั้งสัจจวงศ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสนา
- นางสุชัยญา คุณยศยิ่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสนา
- 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน
 - นายแสวง เสมอใจ นักวิชาการศาสนา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 5
- 4) อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำนนาจำนวน 3รูป/ คน
 - พระมหาสกุล มหาวีโร,ผศ,ดร. ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำนนา
 - ดร.ชาลี ภัคดี อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำนนา
 - ดร.มนตรี วิชัยวงษ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำนนา

1.4 สรุปแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้หลักอทิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ให้ผู้อำนวยการ และครูโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ รับรองการพัฒนา/ปรับแก้ ตามคำแนะนำของผู้อำนวยการ และคณะครูโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ยกร่างแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้หลักอทิบาท4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และแนวทางในการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้หลักอทิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังนี้

การบริหาร หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยการ (Direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรีสำหรับ ความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2561)

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) เป็นกระบวนการหรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่มีผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2556)

พัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง หรือ การเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า นั่นคือ เปลี่ยนจากการเรียนการสอนแบบเก่า ไปสู่การเรียนการสอนแบบใหม่ (ศิริ ถีอาสนา, 2557)

ฉันทะ เต็มใจทำ คือ มีความต้องการที่จะทำ มีใจรักในสิ่งที่ทำ ใจที่รักอันเกิดจากศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำ

วิริยะ แข็งใจทำ คือ ขยันทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม อุตุนอดกลั้นไม่ท้อถอย เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งร่างกายและจิตใจเพื่อที่จะเรียนรู้ให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้นหรือเรื่องนั้น ๆ จนกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญ

จิตตะ ตั้งใจทำ คือ มีใจจดจ่อและรับผิดชอบ ทำสิ่งนั้นด้วยความฝักใฝ่ เอาใจใส่เสมอ มีใจจดจ่อเป็นสมาธิเมื่อมีใจที่จดจ่อแล้วก็จะเกิดความรอบครอบตามมา และเมื่อมีความรอบครอบแล้วการตัดสินใจจะทำอะไรก็จะเกิดความผิดพลาดลดน้อยลงตามไปด้วย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จากการสัมภาษณ์พบว่า การบริหาร มีการจัดทำเอกสารแผนพัฒนาประจำปี แผนการใช้จ่ายงบประมาณ และการตั้งมาตรฐานสถานศึกษาไว้ แต่ยังขาดการนำมาใช้ตามแผนที่ตั้งไว้ และยังขาดการส่งเสริมพัฒนาครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและความน่าสนใจ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาจะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ โดยมุ่งให้เกิดผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู โดยส่งครูพัฒนาตนเอง เข้าอบรมตามสาระวิชาหรือที่ครูสนใจ มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป โดยการนำข้อมูลที่ได้ไปหาแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นระบบ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม มาเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนการสอน อย่างมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน มีการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางที่จะผลักดันในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมุ่งให้เกิดผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้หลักอหิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผลการจากยกร่างแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอหิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ได้แก่

2.1 แนวทางการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และ และการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา ควรเน้นหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรสถานศึกษา ผู้ปกครอง และต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ และให้ Empower กับครู ผู้บริหารต้องเข้าไปกระตุ้น ให้แนวทาง ให้ช่องทางในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ เช่น How Learning Works จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มทักษะ

2.3 แนวทางการการนิเทศและการประเมินผล การเรียนรู้ ควรจะดำเนินการอย่างเป็นระบบ และการนิเทศมีหลายรูปแบบ เช่น การนิเทศแบบสังเกต , การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ,การนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น การเลือกรูปแบบของการนิเทศขึ้นอยู่กับบุคลากรและบริบทของโรงเรียน

2.4 แนวทางการให้ความช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนของครู โดยนำผลการนิเทศ มาใช้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและเทคนิคในการสอนให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ สิ่งที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ประเด็น โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นปัญหาต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้ คือ

1.1 ด้านการกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ของบุคลากร ยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ขาดการบูรณาการใช้หลักการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และด้านการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษายังไม่มีความชัดเจน ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ อังคะนาวิน,อภิสรร์ ภาชนะสวรรค์ ชื่อวิจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรของโรงเรียน ในการแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อแก้ไขต่างๆ เพื่อปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

1.2 การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ โดยผู้บริหารยังขาดเรื่องของการเข้าไปกระตุ้น ให้แนวทาง ให้ช่องทางในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ แก่ครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัค ยมพุก และวิโรจน์ เกษภูลักษณะ (2558) ชื่อวิจัยการบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ยังขาดการส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีรูปแบบทักษะการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่และทันต่อยุคสมัยที่เรียกได้ว่าเป็นยุคแห่งเทคโนโลยี

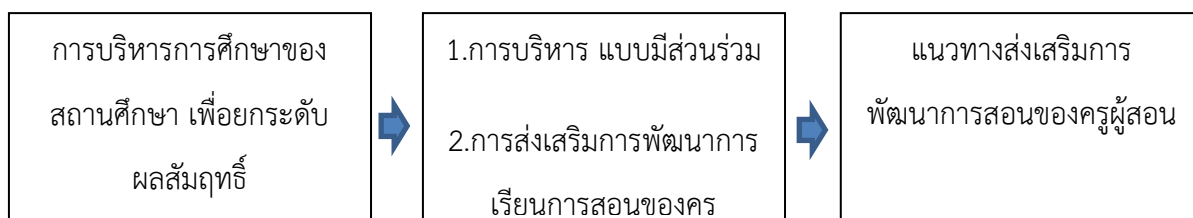
1.3 การนิเทศ การประเมิน การเรียนรู้ ในด้านนี้ ทางผู้บริหารโรงเรียนยังเลือกใช้รูปแบบในการนิเทศ และ ประเมิน ไม่เหมาะสมกับบุคลากรและบริบทของโรงเรียนเท่าที่ควร ยังยึดติดกับแบบฟอร์มจากสถานศึกษาอื่นมากเกินไป ทำให้การนิเทศและผลการประเมินไม่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรนภา วัฒนน้อย,ทัศนะ ศรีปัตตา ชื่อวิจัยกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการบริหารของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ใช้วิธีการนิเทศ การประเมินการเรียนรู้ในรูปแบบเดิมๆ ไม่มีการปรับเปลี่ยนและต่อยอดผลการนิเทศจนนำไปสู่การพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนได้

1.4) การให้ความช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนของครู โดยนำผลการนิเทศ การประเมินมาใช้ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สืบเนื่องจากการใช้เครื่องมือหรือรูปแบบการนิเทศที่ไม่ เหมาะสมกับบุคลากรและบริบทของโรงเรียน เมื่อได้ผลการประเมินแล้ว ไม่สามารถนำผลการประเมินนั้นมา สรุปและพัฒนา บุคลากรได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทวัน จันทร์กลิ่น (2557) ทำวิจัยเรื่องการศึกษา ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารยังใช้เครื่องมือในการนิเทศที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนจำทำให้ครูและบุคลากรของ สถานศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาในทางที่เหมาะสม

2.แนวทางการทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการ ศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา โดยเฉพาะแนวทางที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้มากที่สุด คือแนวทางการกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา โดยบูรณาการใช้ หลักการมีส่วนร่วม ของบุคลากรอย่างจริงจัง ประยุกต์ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 และแนวทางการจัดการเรียน การสอน การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการ เรียนรู้ ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ในเรื่องนี้มีความสอดคล้องกับการวิจัยของพระครูพิศาลธรรมานุวัตร (สมนึก เตชธมโม พร้อมคณะ, 2563) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามหลักอิทธิ บาท 4 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ มีหลักสำคัญ 3 ประการ ประกอบด้วย 1) การจัดการ เรียนการสอนธรรมศึกษาควรความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พระสงฆ์ ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน 2) การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาควรความร่วมมือกันมากขึ้นใน 4 ด้าน คือ ด้าน เนื้อหาวิชาและวิธีการสอน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมความสะดวก 3) ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทั้งหมดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยการนำหลักการเรียนการสอนธรรม ศึกษา มา บูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 ประการ ด้วยการมีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิตฝึกฝน และใช้ปัญญาในการ พิจารณาตรวจสอบ จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จคือต้อง อาศัยหลักการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรี สุข) (2560) ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอน ของ โรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการ จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษาแนวทาง ในการประยุกต์หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมือง สุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า อิทธิบาทธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ด้านต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น การทำงาน การจัดการเรียนการสอนหรือในการดำเนินชีวิต ให้ประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่เป็นเช่นนี้เพราะหลักของอิทธิบาท 4 สามารถนำมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับบริบทของโรงเรียนได้จริง และสามารถนำมาเป็นหลักในการบริหาร สถานศึกษาได้

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ได้ทราบถึงปัญหาของการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของโรงเรียนเวียงแหง ปริยัติศึกษา ตลอดจนได้แนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่เป็น มาตรฐานสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในแต่ละปีการศึกษา ดังแผนภูมิที่แสดงต่อไปนี้

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ กำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยบูรณาการใช้ หลักการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน โรงเรียนเรียน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการ อย่างจริงจัง

2) ครูหรือผู้ทำหน้าที่ในการสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้ เพราะจะ ทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเตรียมการสอนของครูจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คุณภาพของผู้เรียนนั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพในการสอนของครูโดยตรง ดังนั้นครูจะต้องรู้จักปรับปรุง เทคนิคการสอนและวิธีการสอนให้เหมาะสม กับเนื้อหาในแต่ละเรื่องที่จะสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้มากที่สุด

3) วิธีสอน วิธีการที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งใช้เทคนิคการสอน เนื้อหาวิชา และสื่อการสอน เพื่อที่จะให้บรรลุจุดประสงค์ ของการสอน ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้นั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิค วิธีสอนแบบต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเทคนิควิธีการสอนแต่ละอย่าง จะเหมาะสมและใช้ได้ดีเฉพาะเนื้อหาวิชาหนึ่ง หรือ กลุ่มผู้เรียน กลุ่มหนึ่งเท่านั้นซึ่งอาจได้ผลไม่ดีเท่าที่ควรกับ วิชาอื่น หรือกับผู้เรียนอีกกลุ่มก็ได้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องศึกษาผู้เรียนเพื่อให้ทราบถึงธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อที่จะเลือกใช้วิธีสอนได้อย่างเหมาะสมกับวิชาและ สภาพกลุ่มของผู้เรียน

4) สื่อการสอน สื่อการสอนจัดว่าเป็นองค์ประกอบของการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วย ให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ของการสอนได้รวดเร็วขึ้น ปัจจุบันสื่อการสอน หมายถึง วัสดุสิ่งของ บุคคล ตลอดจนเทคนิคและวิธีการซึ่งสามารถเป็นตัวกลางทำให้การเรียนการสอน บรรลุ จุดประสงค์ที่ตั้งเอาไว้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้ เช่น การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้ เป็นต้น
- 2) ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนต่อไป เพื่อจะได้พิจารณา ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ต่อไป
- 3) ควรมีการทำวิจัยเฉพาะด้านเพิ่มเติม เพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. สำนักนายกรัฐมนตรี
- นันทวัน จันทร์กลีน. (2557). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2565). พุทธธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 44). บริษัทสหธรรมมิก.
- โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา. (2563). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563-2565. สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 5.
- โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR). สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 5.
- ศิริ ถิอาสนา. (2557). เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่: แนวคิด หลักการสู่การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2556). การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 7). ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2561). หลักการบริหารจัดการแบบมีอาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 4). พิมพ์ลักษณ์.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุภัค ยมพุก และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2558). การบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 4. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 8(2), 1476-1495. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/40325>